

דשכתי אינני דלולי מדוכתה לדוכתה אסור. ודע שקבלת זה הוא דוקא קבלת קרקע וכל שאסור בשבת בחור התחום אסור במועד אף חוץ לתחום אבל מה שמותר בשבת אפילו בחור התחום אין ספק שמותר במועד ולא הולך רבינו לבאר זה לפי שפשוט הוא וכבר נבאר פרק שני מהלכות שבת מה שמותר בשבת אפילו חוץ לתחום ושם הארכתי:

פ"ח א נהרות המושבין מן האגמים וכו'. פ"ק (מ"ד) מימרה על משנת משקין בית השלחין ונהרות המושבין מים מן האגמים מותר להשקות מהם. והוא דלא פסקי פ"י שאין אותו נהר פוסק מן האגם אלא עדיין נמשך ממנו לפי שאם פסק שמה יבא למלח כדו להשקות והוי עורה יתר:

ובן הבריכות וכו'. ברייתא שם הבריכות שנתמלאו מים משו"ט אסור להשקות מהן בחולו של מועד ואם היה אמת המים עוברת ביניהן מותר אחר כך אפי' אע"פ שאין רובה של שדה שותה מאותה אמת המים ביום אחד ולזה הסת' רבינו: וכן בריכה וכו'. שם ה"ד בריכה שנתפסה מזה בית השלחין ועדיין היא להשקות ממנה בית השלחין אחרת והקשו והא עבילא דפסקא ומיין ר' ירמיה ועדיין היא מעטפתא ואמר אביי והוא שלא פסק מעין הראשון:

ב ערוגה שחציה נמוך וחציה גבוה לא ידלה ממקום נמוך להשקות מקום גבוה מפני שהוא מורח גדול. ומותר לדלות מים להשקות הירקות כדי לאכלן במועד. ואם בשביל ליפותן אסור: **ג אין עושין עוגיות בעיקרי הגפנים כדי שיתמלאו מים.** ואם היו עשויות ונתקלקלו הרי זה מתקנים במועד. וכן אמת המים שנתקלקלה מתקנין אותה במועד. כיצד היתה עמוקה מפה חופר בה עד ששה. היתה עמוקה מפה חציה עד שבעה. ומושבין את המים מאילן לאילן ובלבד שלא ישקה את כל השדה. ואם היתה שדה לחה מותר להשקות את כולה *ומרביצין את השדה במועד. שכל הדברים האלו

א עור סימן תקלו כמ"א לאוין ט:

אמר רבינו אהבה במועד וכו'. כהן הראש ד' ז' משנת ראשית אני רואה כהן דרש"י הוא דאמר שלא יסקה כל השדה והוא אחר נמי ורש"י דלא שמו קודם המועד לא יסקה אותם במועד והכמים מתירין בזה וכו' בין באלו בין בנדרים והכי איתא בירושלמי. וזה המחבר חופר דברי ראש"י ולא ידעתי מי עשה מכריע על דברי חכמים. ואם יאמר הלא הקשו על דבר מגיד ועמד הקושיא לפי שלא נתקן בגיד ודמו התרביץ לשה גיד שהוא אסור להשקותו א"כ למה אחר שמרביצין את השדה במועד. וסוף דבר כל הדברים נרביצין תקון גדול עכ"ל:

ובגמרא ובהלכות והי' מילי חדתי אבל עתיקי שרי ופירוש עוגיות הרדיין בעיקרי הגפנים כדי שיתמלאו מים ופירש רבינו עתיקי אס' היו עשויות ונתקלקלו וכן הוא בדבריו שם בסתמו לגמרי ואין מקום גומא נכר ודאי אסור שהרי זה כעושה אותן מתחלה כדי כחצו ז"ל. עוד כתבו שאין מותר להעמיק בהן יותר ממה שהיו: וכן אמת המים וכו'. במשנה אין עושין את האמת כהנהל במועד ומתקנין את המקולקלת ובגמ' מאי מקולקלת אמר ר' אבהו שם היה עמוקה ספח מעמידה על ששה פירש"י ז"ל שיעור אמת ששה ספחים ואם היה עמוקה ששה ונתמלאה עפר עד שאינה עמוקה אלא ספח מותר להעמיק כעומק ראשון אי נמי אפילו לא חפר בה עדיין אלא ספח מעמיקה עד ששה ע"כ דבריו. ובגמרא פשיטא חזי טפה על שלשה לא כלום הוא טפחים על שנים עשר נמי לא טפחים על שבעה מהו חמשה קא מעמיק או דלמא כיון דאיכא טפה יתירה איכא טפחא טפי חיקי. ופסק רבינו להקל לפי שהוא בשל דבריהם ולקולא: ומושבין את וכו'. משנה שם (דף ו') ראש"י אומר מושבין את המים מאילן לאילן ובלבד שלא יסקו את השדה כולה ורש"י שלא שמו מלפני המועד לא יסקו במועד והכמים מתירין בזה וכו' ובגמרא אמר רב הונא ואם היה שדה מנוונת מותר ופירש בהלכות דלראש"י ברכה, ופירוש מנוונת לכה ואין שם טורה יותר ופסקו בהלכות כר"ל ומתלוקת היא בין הגאונים וס"ר יתקן אכן גי' הכריע גם כן כמותו. ופי' משנה זאת בבית השלחין היא ואין שם לא ירקות ולא זרעים אלא חילנות לבד והמשנה המים מאילן לאילן מסתיק להם וכן נראה מדברי רבינו שכל מה שהזכיר בפרק זה נמשך אחר בית השלחין המזכיר בראש הפרק: ומרביצין את וכו'. דע שדעת רבינו וההלכות שמה שאמרו בגמ' שם הרי מרביצין את השדה ר"ל בשדה בית הבצל ושקאה מועטת ודחו בגמרא שם זה לדעת ראש"י וכן נדחה בהל' ומה שהזכיר רבינו ומרביצין את השדה ר"ל בשדה בית השלחין והוא נמשך אחר ראש הפרק והיא ברייתא המכרת פ' מי שהפך (דף י"א:) גבי אכל ומרביצין את שדהו משתגיע לעונת מים שלו ופירוש לפי שהוא דבר האבד אפי' קודם זריעה ולזה נתכוון רבינו בכאן ובזה נסתלקה השנה הראש"י ז"ל שהקשה איך פסק רבינו כראש"י ופסק שמרביצין את השדה ובגמ' דמו הא דמרביצין לדעת ר"ל כמזכר למעלה וכן חיצו הראש"י ז"ל כדעת ההלכות ויעקב:

ורע"מ

לחם משנה

ומ"מ אינו מחזור דמנין לו בדלוקה מן השיירה אינו מותר לקנות עבדים ובהמה כיון דסוף סוף מהמיתין לא משמע ליה אלא בלוקה כדרכו. עוד כתב ולא מנה מה שרביצין לעשות בו מלאכה וכו' כוונתו דאפילו תאמר דלקה כרס לנזור או שדה לקצור דכבר אהני ליה לנזר המועד מ"מ ל"ל דלא רצה האמא להשמיעו בדבר שרביצין לעשות בו מלאכה קודם שיקנה ממנו:

פ"ח ג ומרביצין את השדה וכו'. וא"מ לדעת רבינו ז"ל דהרבה בבית הבצל אסורה ובבית השלחין מותרת א"כ כשהקשו בגמרא (דף ו') חרי ברייתא חדא דאמרה מרביצין שדה לכן בשביעית אבל לא במועד וחדא דאמרה מרביצין בין במועד בין בשביעית אמאי לא תירין דקר דמתמיתין בין במועד חייבי בבית השלחין ואחריתי הוי שדה לכן ואמאי דחקו ואמרו הא ראש"י הא רבנן. וי"ל דמשמע ליה לגמרא דקר מרביצין בין במועד הוי כולל בין שדה לכן בין בית השלחין:

בורות

השולח מה שרצה לי הוא דדוקא היכא דנרשע הגנע במועד מתגלה ויכא דנרשע קודם המועד אס' הביא הפריס קודם המועד אסור לו לגלל במועד כיון שהיה בידו לגלל קודם המועד. אך אם לא הביא הפריס קודם המועד זה תלוי במתלוקת דלמ"ד דמועד ומי ששבע שלא לגלל דלא הוה אס' הוה אס' בידו לישאל על נדו או על ידיו אלא אם היה בידו אסור ה"א אסור לגלל כיון שהיה בידו לגלל ולגלל. אך למ"ד דלעולם שרי לגלל במועד ה"א שרי ומתלוקת זה נבאר באור כנ"ל. ומי שטא ומי שטור פשיטא דמותרים לגלל במועד אף שהיה בידם לגלל קודם המועד דא' איכא לעטמא דשיטוי קרבנות כמבאר:

לפיכך

הנהרות מיימוניות

דר"ת מתיר ורוב בני אדם נוהגים כן אין בידי לאסור והמחמיר תבא עליו ברכה ע"כ. וכתב בעל ס"ה והיה רגיל לומר למליון בחוה"מ שיקחו הרבית של אותו השבוע פיר' העכו"ם ויוציא אותו ליתרון שמחת י"ט כי הריא דירושלמי דלעיל וראב"ה כתב שקבל מאביו רבינו יואל הלוי שמותר להלוות במועד ברבית דוימנין דלא משבח להלוות והוי כדבר האבד ואע"פ שאין נפסד בקרן אלא בריוח שרי כרבי יוסי דאמר בירושלמי שהיה יינו בתוך הבור שלא יאבד כל עיקר דחייש אפילו להפסד מועט ודלא כר"י דאמר יאבד דבר מועט ואל יאבד דבר מרובה ודמי להא דרבינא דאמר זימנין דלא משהכא להו ולא

פ"ח א נהרות המושבין מן וכו'. כהן ה' המגיד. פ"י שאין אותו

נהר פוסק מן האגם וכו' וכך פירש"י, משמע שאם הוא פוסק אע"פ שיש בנהר זה טפה מים רבים שלא יוכל לבא במועד לנזר דלי אסור להשקות ממנו וטעמא דהיישק שמה יטעה ויתשוב שלא יסרך לרלי ואחר כך יסרך לדלות בדלי והוי טפחא יתירה ולפיכך אמרו מילתא פסיקתא דליכא למיעטי דכל שלא פסק א"ל לבא לנזר דלי:

ורע"מ

משנה למלך

הפריס והוא כיון דליכא גילוח לאזהר תכלית יביא לפריס במועד. ומיכו נראה דדוקא כשהל עכרתו במועד אבל אם נטור מקודם ל"ו מנגל כיון שהיה לו פנאי מקודם המועד ולא דמיא לתגלחת שיהיה דאיכא שיהיו קרבנות. ומכאן הוכחה למה שכתב לעיל דלא קיי"ל כר' יוסי דאית ליה דאין רואין נגעים במועד אף כשהוא דהא לפי מה שכתבנו דין זה דמטריין את המזרע לא משכחת לה אלא כשרשע הגנע במועד וכדכתיבנא. ומיכו עדיין י"ל דאף שרשע קודם הרגל מותר לגלל במועד משום דע"כ לא אנטריכו בגמרא לומר טעמא דשיטוי קרבן אלא דוקא כשהגלחת שיהי משום דהתגלחת היה קודם הקרבן וא"כ היה מן הדיון דכל שהיה לו פנאי לגלל קודם המועד ולא גילח שיהיה אסור לגלל במועד אלא דמשום שיהיו קרבן שריין ליה. אבל כשהגלחת ראשונה שהיה אחר הבאת הפריס והוא אף שנטור קודם המועד כל שלא הביא הפריס לא קריין ביה שהיה יכול לגלל ואף שהיה בידו להביא הפריס מ"מ לגבי תגלחת לא קריין שהיה בידו לגלל. והרי גבי מנוסה ומי ששבע שלא לגלל כתבו מן הראשונים ז"ל דאף שהיה בידו לישאל על נדו קודם המועד וכן לשייך לבעל דיון מ"מ כיון שלא היה בידו לגלל ממילא אלא ע"י מעשה מותר לגלל במועד. וא"כ הכא נמי כיון שלא היה בידו לגלל כי אם אחר הבאת הפריס חשיב דאין בידו לגלל. ולפי זה מצינו למימר דהא דמטריין את המזרע במועד אחיך אף כר' יוסי דאית ליה דאין רואין את המנוחל במועד ומיירי כשנטור קודם המועד והשתא במועד מביא הפריס ומיין עליו ומתגלח:

הבבלי השולח מה שרצה לי הוא דדוקא היכא דנרשע הגנע במועד מתגלה ויכא דנרשע קודם המועד אס' הביא הפריס קודם המועד זה תלוי במתלוקת דלמ"ד דמועד ומי ששבע שלא לגלל דלא הוה אס' הוה אס' בידו לישאל על נדו או על ידיו אלא אם היה בידו אסור ה"א אסור לגלל כיון שהיה בידו לגלל ולגלל. אך למ"ד דלעולם שרי לגלל במועד ה"א שרי ומתלוקת זה נבאר באור כנ"ל. ומי שטא ומי שטור פשיטא דמותרים לגלל במועד אף שהיה בידם לגלל קודם המועד דא' איכא לעטמא דשיטוי קרבנות כמבאר:

מגדל עז

פ"ח נהרות המושבין עד מעמיקה עד שבעה. פ"ק דמ"ק (דף ב') : ומושבין את המים מאילן לאילן ובלבד שלא ישקה את השדה וכו' : כתב הראש"י ז"ל משנת ראש"י אני רואה וכו' : ומי ששבע שרי לגלל במועד ה"א שרי ומתלוקת זה נבאר באור כנ"ל. ומי שטא ומי שטור פשיטא דמותרים לגלל במועד אף שהיה בידם לגלל קודם המועד דא' איכא לעטמא דשיטוי קרבנות כמבאר:

ור"י

דאינו נד הלא שלא כדרכו וממילא משמע דכשאינה כמוכה לאילנות אינו נד כלל ואפילו שלא כדרכו :

יא אין מכוּסין את האָן לדיר וכו' היה שכיב שבת שכיר חדש וכו'. כבוד ה"ה
נראה מלשונו רבינו שהוא מפגש מימרח דרכי וכו'. נראה מדבריו דכחוס"מ
שוכרים אותו וכיון דלאו מלאכה היא לא
חסרו אמירתו לכנס"ם בזה"ה ולאפוקי ממ"ש
נמוקי : יסף :

יב המשוה פני הארץ וכו'. מדברי רבינו
פרק שני מהלכות זביה נראה
שסובר כדמשמע מגירסת הרי"ף והרמ"ש ודלא
כדמשמע מדברי רש"י :
ומושיבין

בו: מ' "אין מפנין את המת ולא את [ו] העצמות מקבר לקבר ולא ממכובד לבזוי ולא מבזוי למכובד. ואסור לעשות כן לעולם בשאר הימים אלא אם כן היה מפנהו בתוך שלו מפנהו בשאר הימים אפילו ממכובד לבזוי: י' "אין מתליעין את האילנות ולא מזהימין את הנטיעות ולא מגזמין. אבל סכין את האילנות ואת

הפירות שבהן בשמן יעוקרין את [1] הפשתה מפני שהיא ראויה לחפוף בה במועד . וקוצרין את הכשות מפני שהיא ראויה להטילה לשכר במועד וכן כל כיוצא בזה : יא' אין מכנסין את הצאן לדיר כדי שיובלו את הקרקע . שהרי הוא מדייר שדהו במועד . ואם באו מאלוהן מותר . ואין מסייעין אותן ואין מוסרין להן שומר לגער את הצאן . היה שכיר שבת שכיר חדש שכיר שנה שכיר שבוע מסייעין אותן ושוכרין שומר לגער את צאנם ממקום למקום כדי שיובלו כל השדה . [2] "הזבל שבחצר מסלקין אותו לצדדין . ואם נעשה חצר כרפת בקר מוציאין אותו לאשפה : יב' המשוה פני הקרקע אם מתכוין לתקן מקום שיעמיד בו כרי של תבואה או שידוש בו מותר . ואם נתכוון לעבודת הארץ אסור . וכן המלקט עצים מתוך שדהו אם לצורך עצים מותר ואם לתקן הקרקע אסור . וכן הפותק מים לגנה אם נתכוון שייכנסו הדגים מותר ואם להשקות הארץ אסור . וכן [3] הקוצץ חריות מן הדקל אם נתכוון להאכיל לבהמה מותר ואם נתכוון לעבודת האילן אסור .

א. טור יו"ד סי' שסג סמ"ג. לאוין עה: ב. טור סי' תקלו: ג. טור סי' תקלג: ד. טור סי' תקלו: ה. טור סי' תקלה: ו. טור סי' תקלו: ז. שם תקלו:

הוכיח הרמב"ן ז"ל שהטעות בדברי הר"א ז"ל הוא דודאי לאורך מים שימותו היא משנתו ואין קושיא שהמירו לתקן בהם אע"פ שאין צריכין להם עכשיו לפי שעשאוהו כדברי רבים רבים שמו ורבים יתמו ודאי הן כעין חטיבות בורות שיחין ומערתו שאין צריכין להם עכשיו שהמירו בהן סופן דהיינו חטיבה אלא כל תחלתן דהיינו הפסיד כל שאין צריכין להם עכשיו כמבואר פ"ו. והוא ז"ל מפרש משנתו

כך אין חופרין כוכים וקברות ללורך ממם
 שימורו. ואמרו כוכין כחפירה וקברות כבנין
 אכל מהכין את הכוכין. ובגמ' כילד מחכין
 שאם היה ארוך מקלרו כמתיתאם האל מלריך
 בו ומרחיב בו ועושין נכרות שלפי שגם המוך
 נכוכין ולא בקברות פירש בקברות שמשוין בהן
 נכרות כבנין והוא חופסם עם שמושיהו ככן.
 אלו דבריו "ל"א וכסמינא עם דלרי רבינו חזן
 מפורש הנכרות כמו שכחתי למעלה:

ב **אין** מפנין וכו'. דין שאר ימים מפורס
בירושלמי וכבר כתבו פעם אחרת רבנינו
פרק י"ד מהלכות חבל ודין חוט"מ יאל לרבינו
ממה שאסרו ליקוט ענמות במועד וכדעה ר'
יוסי דמשנתנו כמבואר פרק י"א מהלכות חבל :
י **אין** מתעניין וכו'. ברייתא בע"ז פרק ר'
ישמעאל (דף ק"ז:) ועורבין את וכו'.

פרק מי השקר (מ"ק י"ב): ר' יודא שם
למעקר כהנא משום דהיא להפיסה ופירש"י ז"ל
ר'וי לכסות זה כל מאלל כגון חמרים ותאנים .
אבל הר"א ז"ל פירש לנו הגשמי לחוף זו
הפנים ולפי שאין דין השפחה לעקרו להחלין
החירו ועקרו כלו כיון שזריך למקטת כך כחב
הר"א ז"ל : ויבוקרין אחר הכשות וכו' . שם
ופי' כשות עשב שמשיליו בשכר :

י"א אין מכניסין האן וכו'. שם ת"ר חין
מדירין שדה בחולו של מועד ואם

בצאו מאליהן מותר ואין מסייעין אותן ואין מוסרין להם שומר לנער את לאדם היה שכיר שבת שכיר חדש שכיר שנה שכיר שבעה מסייעין אותן ומוסרין להם שומר לנער את לאדם ויבא קאמר רבי דבשעת מחזיקין לו טובה וציו"ט מוזנות וכוונות במועד בשכר אמר רב יוסף הלכה כרבי ט"ל בגמרא. ויראה למשון רבינו שהוא מפסג מיתמא דרבי על שכיר שבת ועל השומר המנער את האדם קאמר רבי דבשעת מחזיקין לו טובה וציו"ט מוזנות וכוונות במועד שוכרין אותו בדמים זה שכתב וסוכרין שומר וכו'. ויש מי שפירש דהא דרבי בצאו מאליהן קאי וסוכרים דבמועד אין שוכרין אותם לא כהם ולא כאלה שומר וציו"ט מוזנות וכוונות במועד כן פירש"י ז"ל. ודברי רבינו נראה אלא שאני תמה לה לא כתב דין שבת וציו"ט: הובא בשבחי מוסלן. ברייתא פרק מקום שנהגו (דף ל"ה:) בפסחים והיא בחולו ש"מ ומבאר בהלכות צ"מ מי שפך:

יב המשוה פי הקרקע וכו' עד המור וכירים. פ"ק (מ"ק י'): מימרות פסוקות בלא מחלוקת ושם בארו כמה יהיה ניכר לאיזה דבר הוא מחכוין ורצינו כחז ממעט הוא ניכר לאי זה דבר הוא מחכוין וצפ"ב מהלכות זביה ומתהב ביאר רבינו פרטי המעשים גבי הרה"ל לזכות בנכסי הגר וכל מה שנכבשי הגר לא קנה במועד מותר לעשותו כמבואר כאלו שם. ומ"ש כאלו אפשר שהוא מפי שכל שיש לו כונה האסורה אע"פ שאינו עושה מעשה מוכיח כונתו ודאי אסור לעשות במועד ולא היכירו חכמים ההוכחה בלא שאלו הוא עושה מעשה המוכיח כונה אסור לא כל הימנה לומר כך נכוונתו אבל בנכסי הגר הכל הולך אחר מעשה המוכיח. זה נראה ואולי קצר רבינו בבאלי ובאר שם וילמד מה המפורש:

תנור

לחם משנה

שכה בפירות המשהה בפרק שני ממס' בשביעית וז"ל היה לו לחלק בין הני מרי זיהומי ולומר דה"ה הוא זיהוס להבדות האילן אסור ואם לאוקומי האילן שרי ועוד שלא הכיר שם מחלטינן כלל בשביעית ובסוגיא זו נראה דמחלטינן. מיהו לזה יש לומר דרבינו ז"ל סבירא ליה דפלגינא חנאי בירושלמי דלא מפליגי בין הני מרי זיהומי כמו שכה רבינו שמעון ש' והוא ז"ל פסק כהנא דמהמיתין דלמך אין מזהמין בשביעית וה"ה דאין מחלטינן להטעם דש"י דמתי' בירושלמי משום דגמ' דידן לא אמר תירוצא דמרי זיהומי בלשון ודאי אלא בדרך דילמא וכיון דבירושלמי אמר חנאי אמר בדרך ודאי אין הפק דגמ' דידן מויתא מידי ודאי דבירושלמי זו היא דעה זו"ל. אבל לקושא הראשונה ז"ל לא מצינו בירושלמי שאמר כהאי קושא דכיכא אסירא דהוו חנאי כדי שנאמר שימנחך עליו רבינו ז"ל ועוד דהוא ז"ל כתב בפ"א מהלכות שמיטה ולא יסוך את הפגין משמע דהגיוסו שרי ודוקא בהפגין דהוא הפירוה אסיר משום דהיי פטומי פירא כמו שאמר גמרא וז"ל הדרא קושא לדוכאט וז"ל. ודברים רבים עלו במחשבה ואין אחד מהם שולל כהנו :

ומסרגין

הגהות מיימוניות

מותר לתקן במועד אפילו חשבינן ליה הפסד מועט כדלעיל בהגה"ה שם^א בהלכה כ"ב ,
וראב"ן ורבינו יואל הלוי פסקו נמי לחיתר וריב"א מספק ליה משום ההיא דפרק מקום
שנהגו דאמר ר' יהודה אף הרציעין שכן עולי רגלים מתקנים מגעליהם במועד משמע
דלאחרים אסור ואי משום הא לא איירא דנקט עולי רגלים דאורחא דמילתא שצריכין
לכך וה"ה לאחרים ומהו צריך לעשות בצינעא דהניא בתוס' כ"ז אלו משאמו מספרים
כדלעיל בפ"ו בהלכתא כ"א והמחמיר תבא עליו ברכה ע"כ כתב רבינו^א אבל ס"ה כתב
דאסור מההיא דמקום שנהגו דאם לא כן היה לו לומר שכן מותר לחפור מגעלים במועד
כדאמרין שם הריש תופר דכרכו ואין מחשבינן דבר האבד והואל ויכול לקנות הדשים
עכ"ל. וכן כתבו ה'תוס' בפרק מקום שנהגו. ואין מצאתי שם ריב"א בפירוש לאיסור. ומה
דפרק מקום שנהגו ומתא דפרק נזירין ש'השך בדיק לן רבא תנן מוליכין מבית האסור וכו'
ודוק ותשכת ע"ב מצאתי : [1] כרבי יוסף לגבי ר"מ, ע"כ : [2] רב יהודה שרי למיעקר
כיתנא ולקמטל כשותא, ע"כ : [3] ולחסיר גבשושית שכבית כתב ה"ר יוסף שמונה
שאין שייך שם הרישה ולא אתה התם אלא במקום הראוי להרישה ס"ה, ע"כ : [4] מכאן פסק
ה"ה^א מאיר דאין לתלוש עשבים ועפר בבית הקברות במועד כאשר נהגים לעשות בתול :

[illegible]

מגדל עוז

ור"י בן גיאת ור"י אלפס ורבותינו בעלי ה"סו"ם כד פירשו ס"ק דמ"ק ואף כי ה"ר"י בעל המאור ז"ל הביע על רבינו יצחק אלפס ז"ל ועמד על שיטת הראב"ד ז"ל וגם למפרשים ז"ל נראה כן כבד השיב עליהם הרמב"ן ז"ל כל האורכ בספר המלחמות שלו דלמך כי ואילו ביו"ט שני סתירו ועשהוהו כחול לגבי מת ואילו למיגד ליה גליהו ולמיגד ליה אלא שכן מלאכות וגמורות כחפזיה קבר וזמו שחשיבו כרבותינו בעלי ה"סו"ם ז"ל על שמעמות פירש"י ז"ל ועוד עשאו כמו אכרי הרבים ויבטלו לריאם מן הירושלמי דגריסין בית עמלמ דת"כ מבטול אסתפחת ופסחא כהוא סבא מימר מן הדא ועושיין דל אכרי הרבים אמר ליה רבי מונא ל"ה תני שמואל אלא לביית שני את סדקיין וחוטטין אותן וגורפיין לון כדמתיין תמן החוטט בטיגור כדי לקבל תרורות ופי' כי רב הונא היה סבור להחיר בכל ענין ואילו חפזיה גמורה ואילו שלא לגדוך המועד עד מפני שהיא חכירי רבים כדקאן ומתקנין את לקוליה המים והשיבו רבי מונא מדברי שמואל אלא הרבים שלא לגדוך המועד אלא כגון שנין את סדקיין דהיינו ענין מחכירי דמתי' וגם סייעו מלשין התוספתא דגרסינן בלשון הזה אין שופרין שומין ומעורר במועד אבל מתקנין אותן ומתקנין ט"ו. וסייעו ואלדי שלא לגדוך המועד והכרה כפוליה רב בראיותיו ודבריו עד שלא ביטל לי מקום להסתגר בו מולד רחא זאת מלחאין סוף פרק המוכר פירות בשמעתין דכוין שפירשו המפרשים ז"ל שהוא דרך החופשים לעשותם לעמלן ובשעת האורכ מוכרים אותן וכן בני המעשמה מתקנין אותם קודם הזמן להיות מוכן כי לא ביטל מלאכה ליום אחד ולא לשנים ואילו לאחד שברי הון אריכים לעשות בו חולר ומעורר וכו' וכן במנין לרבנן כדאית להו ממדכו לכווי. יחבל רבתי וכן כתב הרמב"ן ז"ל בגמתי מורה האדם שלו. אין מתעניין לו. אין מתעניין לו. פה מן שפד (דף כ"ח): הובל שנתגר עד באשפה. פ' מקום שני

יג תנור וכירים שאפשר וכו'. שם (דף י"א) רב הונא שרא למגדל המורה לוי והא הני רבא בר שמואל ושון שאין גודלין תנור לכהלה לא קשיא כהן בימות החמה כהן בימות הגשמים: וכו' ש בין כך ובין כך זמנים וכו'. ולא לו ממה שהעמידו בגמרא ברייתא דרבה בר שמואל בימות הגשמים ובראש הכריתא אמרו מעמידין תנור וכירים במועד ובלבד שלא יגמור מלאכתו במועד דברי ר' אליעזר והחמיר אומרים יגמור: ומסרגין את המעות וכו'. סתם משנה פ"ק (דף ח':) ודף י"א) ודלא כר' יוחי ובגמרא ובין שאין מפשילין חבלים לכהלה. פירוש גדילת החבלים ועשייתן קצרה הפסלה מפני שהן עושין חוטין ארוכין מאד ואין מדקדקין בצויתן כעין מפשיל כליו לאחוריו. ורבינו לא הזכיר זה לפי שכן שלא כתב ההיתר ממילא חסור שאם היה ההפסלה מותרת לא היה צריך לומר סירוג המעות: ונוקדין את הריחים וכו'. משנה וגמרא (דף י"א:) במחלוקת חנניס וחמוראס ודעת רבינו כדעת חנניס בפסוק ההלכה שנקור הריחים וביט עין שלהם מותר ואפילו לגמור מלאכתן כדרכו וכן הסכים הרמב"ן ז"ל. ודיו העמדה וזוין האמה שלהם מותר בגמרא רבא שרא לאוקומי ריחים ולמכור אמתא דריחא וכתב הרמב"ן ז"ל וצירושא היתור להסיק אלפסין וקדרות לנורך המועד. וכל שאף עשייתן מחלה בכלל היתר זה מפני שהן מכשירי אוכל נפש ונמשך כדרכן וחמיר זה היתור עשיית תנור וכירים וכן היתור לגדל מהוללחה וכן בסכין ודלי מותר להדדו כדרכה אפילו במלאכה אומן ולעשותו לכהלה כשנכנס במועד אפשר שהוא חסור לפי שהוא דבר הנשאל ויש להחיר ע"כ דבריו ז"ל:

יד זופתין את וכו'. פרק מי שהפך (דף י"ב) אמר שמואל זופתין כוחתא ואין זופתין חתיפה פירוש כוחתא כלי קטן ורב דימי מההדדא אמר זופתין חתיפה ואין זופתין כוחתא ואמרו בגמ' דשמואל חייש לטריחה ולא חסר כלי גדול ורב דימי חייש לפסידת היין ולזה היתר בכלי גדול ולעסוקו מרובה ומדברי רבינו נראה שהלכה כדברי שניהם להקל וכן עיקר: וסותמין פי וכו'. שם מסקנא דגמ' דשרי למישע חתיפה דשכר וכו' דהמרא: ומחפין את וכו'. משנה שם (דף י"ג:) מחפין את הקציעות בקש ר"י אומר מעבין ויש גורסין אף מעבין. ודע דק"ל כמ"ד בגמרא במחפין דשרי ח"ק בין קש מועט בין קש הרבה הוא ולא חסרו רבינו וכן סתם בהלכות: ומרכבין את כו'. פ"ק (דף י"א) רבא שרא לכסבוי קירמי מ"ט מעשה הדיוט הוא ח"ר חסדא קטרי צי ידי חסור מ"ט מעשה אומן הוא: **זו קוצצין לפורני וכו'.** שם רב יהודה שרא למשקל טפרי דהמרא דריחא ולאמרו שם דרב יהודה שרא לחמיר אוריא פי' חסור של בהמה. וכתב הרמב"ן ז"ל דדוקא במעשה הדיוט. וכן נראה דודאי לא עדיף מעשיית מעקה שאינו מותר במעשה אומן וכן אמרו סוס שרוכב עליו וחמור שרוכב עליו מותר ליטול לפורני בהש"מ ואמרו שם רבא שרא לסרוקי סוסיא: ואין

וממעשיו יוכר לאי זה דבר הוא מתכוון: יג תנור וכירים שאפשר [י] שייבשו ויאפה בהן במועד עושין ואם לאו אין עושין אותן. ובין כך ובין כך בונין על הרש של תנור ועל הכירה המפילה שלהן זומסרגין את המעות. ונוקדין את הריחים ופותחים להן עין ומעמידין אותן ובונין אמת המים של ריחים: **יד זופתין את [כ] החבית כדי שלא יפסד היין.** וזופתין את הבקבוק מפני שאין בו טורח. וסותמין פי החבית של שבר כדי שלא תפסד. ומחפין את הקציעות בקש כדי שלא יאבדו. ומרכבין את [ג] הבגדים בידים. מפני שהוא מעשה הדיוט. אבל אין עושין קשרי בית [פ] הידים מפני שהוא מעשה אומן וכן כל כיוצא בזה: **זו קוצצין צפורני חמור של ריחים ובונין אבוס לבהמה.** [ג] יוסוס שירכב עליו מותר ליטול צפורניו ולסרוקו כדי ליפותו. ואין מרביעין בהמה במועד. אבל מקיזין לה דם. ואין מונעין ממנה רפואה. וכל מאכלות ומשקים שאינן מאכל

בריאם אלא לרפואה מותר לאדם לאכלן ולשתותן במועד: זו * אין מפנין מחצר לחצר במועד. ולא [ס] מכעורה לנאה ולא מנאה לכעורה. אבל מפנה הוא מבית לבית באותה חצר. ומביאין כלים "שהן לצורך המועד מבית האומן. כגון כרים וכסתות וצלוחיות. אבל כלים שאינן לצורך המועד כגון מחרישה מן הלומש או צמר מבית הצבע אין מביאין. ואם אין לאומן מה יאכל נותן לו שכרו ומניחן אצלו. ואם אינו מאמינו מניחן בבית הסמוך לו. ואם חושש להם שמא יגנבו מפנין לחצר אחרת אבל לא יביא לביתו אלא בצנעה: **יז [ט] חסור לעשות מלאכה בערבי ימים מובים מן המנחה ולמעלה כמו ערבי שבתות.** וכל העושה

א עור סי' תקמ: ב עור סי' תקמא סמ"א לאוין ע: ג עור סי' תקל סמ"א ע: ד עור סי' תקמא סמ"א ע: ה עור סי' תקמ: ו עור סי' תקל: ז ע"ס: ז עור סי' תקל סמ"א ע: ח עור סי' תקל: ט עור סי' תקמ סמ"א לאוין ע:

העושה

מחלוא ולמעלה הוא מפני המניעה והשיחה הקרבן והשעם הזה מובחר צירושאמי שאמרו אינו זדין שחא עסוק במלאכה וקרבן קרב. וזמן זה גס כן חסור שאע"פ שכל העסע לא בטלה גזרה. ורש"י ז"ל פירש העסע מפני שיש לו לפרוץ בצרכי מלא ומוחר מה שאין

יג תנור וכירים שאפשר וכו'. שם (דף י"א) רב הונא שרא למגדל המורה לוי והא הני רבא בר שמואל ושון שאין גודלין תנור לכהלה לא קשיא כהן בימות החמה כהן בימות הגשמים: וכו' ש בין כך ובין כך זמנים וכו'. ולא לו ממה שהעמידו בגמרא ברייתא דרבה בר שמואל בימות הגשמים ובראש הכריתא אמרו מעמידין תנור וכירים במועד ובלבד שלא יגמור מלאכתו במועד דברי ר' אליעזר והחמיר אומרים יגמור: ומסרגין את המעות וכו'. סתם משנה פ"ק (דף ח':) ודף י"א) ודלא כר' יוחי ובגמרא ובין שאין מפשילין חבלים לכהלה. פירוש גדילת החבלים ועשייתן קצרה הפסלה מפני שהן עושין חוטין ארוכין מאד ואין מדקדקין בצויתן כעין מפשיל כליו לאחוריו. ורבינו לא הזכיר זה לפי שכן שלא כתב ההיתר ממילא חסור שאם היה ההפסלה מותרת לא היה צריך לומר סירוג המעות: ונוקדין את הריחים וכו'. משנה וגמרא (דף י"א:) במחלוקת חנניס וחמוראס ודעת רבינו כדעת חנניס בפסוק ההלכה שנקור הריחים וביט עין שלהם מותר ואפילו לגמור מלאכתן כדרכו וכן הסכים הרמב"ן ז"ל. ודיו העמדה וזוין האמה שלהם מותר בגמרא רבא שרא לאוקומי ריחים ולמכור אמתא דריחא וכתב הרמב"ן ז"ל וצירושא היתור להסיק אלפסין וקדרות לנורך המועד. וכל שאף עשייתן מחלה בכלל היתר זה מפני שהן מכשירי אוכל נפש ונמשך כדרכן וחמיר זה היתור עשיית תנור וכירים וכן היתור לגדל מהוללחה וכן בסכין ודלי מותר להדדו כדרכה אפילו במלאכה אומן ולעשותו לכהלה כשנכנס במועד אפשר שהוא חסור לפי שהוא דבר הנשאל ויש להחיר ע"כ דבריו ז"ל:

יד זופתין את וכו'. פרק מי שהפך (דף י"ב) אמר שמואל זופתין כוחתא ואין זופתין חתיפה פירוש כוחתא כלי קטן ורב דימי מההדדא אמר זופתין חתיפה ואין זופתין כוחתא ואמרו בגמ' דשמואל חייש לטריחה ולא חסר כלי גדול ורב דימי חייש לפסידת היין ולזה היתר בכלי גדול ולעסוקו מרובה ומדברי רבינו נראה שהלכה כדברי שניהם להקל וכן עיקר: וסותמין פי וכו'. שם מסקנא דגמ' דשרי למישע חתיפה דשכר וכו' דהמרא: ומחפין את וכו'. משנה שם (דף י"ג:) מחפין את הקציעות בקש ר"י אומר מעבין ויש גורסין אף מעבין. ודע דק"ל כמ"ד בגמרא במחפין דשרי ח"ק בין קש מועט בין קש הרבה הוא ולא חסרו רבינו וכן סתם בהלכות: ומרכבין את כו'. פ"ק (דף י"א) רבא שרא לכסבוי קירמי מ"ט מעשה הדיוט הוא ח"ר חסדא קטרי צי ידי חסור מ"ט מעשה אומן הוא: **זו קוצצין לפורני וכו'.** שם רב יהודה שרא למשקל טפרי דהמרא דריחא ולאמרו שם דרב יהודה שרא לחמיר אוריא פי' חסור של בהמה. וכתב הרמב"ן ז"ל דדוקא במעשה הדיוט. וכן נראה דודאי לא עדיף מעשיית מעקה שאינו מותר במעשה אומן וכן אמרו סוס שרוכב עליו וחמור שרוכב עליו מותר ליטול לפורני בהש"מ ואמרו שם רבא שרא לסרוקי סוסיא: ואין

מחלוא ולמעלה הוא מפני המניעה והשיחה הקרבן והשעם הזה מובחר צירושאמי שאמרו אינו זדין שחא עסוק במלאכה וקרבן קרב. וזמן זה גס כן חסור שאע"פ שכל העסע לא בטלה גזרה. ורש"י ז"ל פירש העסע מפני שיש לו לפרוץ בצרכי מלא ומוחר מה שאין

יג תנור וכירים שאפשר וכו'. שם (דף י"א) רב הונא שרא למגדל המורה לוי והא הני רבא בר שמואל ושון שאין גודלין תנור לכהלה לא קשיא כהן בימות החמה כהן בימות הגשמים: וכו' ש בין כך ובין כך זמנים וכו'. ולא לו ממה שהעמידו בגמרא ברייתא דרבה בר שמואל בימות הגשמים ובראש הכריתא אמרו מעמידין תנור וכירים במועד ובלבד שלא יגמור מלאכתו במועד דברי ר' אליעזר והחמיר אומרים יגמור: ומסרגין את המעות וכו'. סתם משנה פ"ק (דף ח':) ודף י"א) ודלא כר' יוחי ובגמרא ובין שאין מפשילין חבלים לכהלה. פירוש גדילת החבלים ועשייתן קצרה הפסלה מפני שהן עושין חוטין ארוכין מאד ואין מדקדקין בצויתן כעין מפשיל כליו לאחוריו. ורבינו לא הזכיר זה לפי שכן שלא כתב ההיתר ממילא חסור שאם היה ההפסלה מותרת לא היה צריך לומר סירוג המעות: ונוקדין את הריחים וכו'. משנה וגמרא (דף י"א:) במחלוקת חנניס וחמוראס ודעת רבינו כדעת חנניס בפסוק ההלכה שנקור הריחים וביט עין שלהם מותר ואפילו לגמור מלאכתן כדרכו וכן הסכים הרמב"ן ז"ל. ודיו העמדה וזוין האמה שלהם מותר בגמרא רבא שרא לאוקומי ריחים ולמכור אמתא דריחא וכתב הרמב"ן ז"ל וצירושא היתור להסיק אלפסין וקדרות לנורך המועד. וכל שאף עשייתן מחלה בכלל היתר זה מפני שהן מכשירי אוכל נפש ונמשך כדרכן וחמיר זה היתור עשיית תנור וכירים וכן היתור לגדל מהוללחה וכן בסכין ודלי מותר להדדו כדרכה אפילו במלאכה אומן ולעשותו לכהלה כשנכנס במועד אפשר שהוא חסור לפי שהוא דבר הנשאל ויש להחיר ע"כ דבריו ז"ל:

יג תנור וכירים שאפשר וכו'. שם (דף י"א) רב הונא שרא למגדל המורה לוי והא הני רבא בר שמואל ושון שאין גודלין תנור לכהלה לא קשיא כהן בימות החמה כהן בימות הגשמים: וכו' ש בין כך ובין כך זמנים וכו'. ולא לו ממה שהעמידו בגמרא ברייתא דרבה בר שמואל בימות הגשמים ובראש הכריתא אמרו מעמידין תנור וכירים במועד ובלבד שלא יגמור מלאכתו במועד דברי ר' אליעזר והחמיר אומרים יגמור: ומסרגין את המעות וכו'. סתם משנה פ"ק (דף ח':) ודף י"א) ודלא כר' יוחי ובגמרא ובין שאין מפשילין חבלים לכהלה. פירוש גדילת החבלים ועשייתן קצרה הפסלה מפני שהן עושין חוטין ארוכין מאד ואין מדקדקין בצויתן כעין מפשיל כליו לאחוריו. ורבינו לא הזכיר זה לפי שכן שלא כתב ההיתר ממילא חסור שאם היה ההפסלה מותרת לא היה צריך לומר סירוג המעות: ונוקדין את הריחים וכו'. משנה וגמרא (דף י"א:) במחלוקת חנניס וחמוראס ודעת רבינו כדעת חנניס בפסוק ההלכה שנקור הריחים וביט עין שלהם מותר ואפילו לגמור מלאכתן כדרכו וכן הסכים הרמב"ן ז"ל. ודיו העמדה וזוין האמה שלהם מותר בגמרא רבא שרא לאוקומי ריחים ולמכור אמתא דריחא וכתב הרמב"ן ז"ל וצירושא היתור להסיק אלפסין וקדרות לנורך המועד. וכל שאף עשייתן מחלה בכלל היתר זה מפני שהן מכשירי אוכל נפש ונמשך כדרכן וחמיר זה היתור עשיית תנור וכירים וכן היתור לגדל מהוללחה וכן בסכין ודלי מותר להדדו כדרכה אפילו במלאכה אומן ולעשותו לכהלה כשנכנס במועד אפשר שהוא חסור לפי שהוא דבר הנשאל ויש להחיר ע"כ דבריו ז"ל:

יז אסור לעשות מלאכה בעי"ט וכו'. כתב ה"ה ז"ל וקשה לי ח"כ ערבי חג הסוכות וכו'. אפשר דרש"י ז"ל יתכן דשאלו ע"פ שעסוק במלא שמונה מחלות ולמעלה:

ואפולו

מגדל עז

זופתין עד וכן כל כיוצא בזה. פרק מי שהפך: קוצצין לפורני עד כדי ליפותו. פ"ק דמ"ק (דף י"ב): ואין מרביעין עד ולשתות במועד. פ"א וס"ב דמ"ק: אין מפנין עד כוחתא חר: כתב הראב"ד ז"ל צירושאמי משל אחרים כהן של וכו': ואינו אומר ע"פ הסברה נאה חמסן אם היא הלכה למה לא קבעו כדברי פרק מי שהפך ששם עיקר זאת ההלכה והא חסוקי חסר רב חמא בר גוריא אמר רב הלכות מועד כהלכות מותר לומר שכן עקרות ואין למדות זו מזה אלא אין תלויות כסברה והם ידעו הכל וגם ר"י אלפס לא הביאו כהלכות ואע"פ שהיה בקי בו אלא נראה שלא קבעו כהלכה וכן הסכים ר"מ ז"ל ולכן לא הביאו: ומביאין כלים עד לא יביאם לביתו. פרק מי שהפך (דף י"א): אסור לעשות מלאכה עד שלא לעשות אין עושין. פרק מקום שנהגו (דף י'): מלאכה

יח אסור לעשות מלאכה בעי"ט וכו'. כתב ה"ה ז"ל וקשה לי ח"כ ערבי חג הסוכות וכו'. אפשר דרש"י ז"ל יתכן דשאלו ע"פ שעסוק במלא שמונה מחלות ולמעלה:

הנהות מיימוניות

[י] רב יהודה שרא לאמי תגורא למגדל תגורי וכו' עד כאן בימות החמה פירוש שמתייבש מהר וחזר לאפות בו במועד כאן בימות הגשמים. ע"כ: [כ] כל אלו היתור בשלא כיון מלאכתו לכך צריך ליהדר לקשור החביות קורם אם ידוע לו שיגיע הבציר ויהיה לו יין במועד דהיינו כיון מלאכתו במועד אבל אם אין ידוע לו מקורם ועתה קנה יין או חנו לו בחובותיו מותר דגרסינן בירושלמי מי שהיה יינו בתוך הבור הא לכתלוא אסור מה אנו קיימין אם שהגיע זמנו לבצור ולא בצד האי חובא על נפשו ואם בשלא הגיע זמנו לבצור אמאי לא כי בן קיימין כשהגיע והוא סבור דיכול קאים ולא טיסק: [ג] רבא שרא לכסבוי קירמי וכן פי' בערוך בראיות חבילות אבל ר"י פירש ליק"א בלעז שמחליקין הבגדים באבן וזכוכית אחר הכבוס והוא גיהוץ ובעל ס"ה כתב י"ב שהראשון עיקר כראמורין פרק תולין פ"ק מנכסיו כובענים: [מ] אמר רב יצחק בר אמי אמר רב חמא קטרי בי ידי אסור וכו' פי' בערוך לקטר את הבושם מבית יד של חלוק מונח על הכלי ועור פי' פ"א מכניסין ומלקטין ומכווצין בית יד של חלוקין ומעשה אומן הוא ואסור וכן נמי דעת רבינו המחבר וכן פר"ש והוא כמו שרגילות הגשים לבתי ידיהן כדי שיהא עשוי קמטים קמטים וקורין לו בלעז קרישפ"ה ור"ח פי' קטרי בריא כמו בירית של בתי שוקים ורגילין לעשות כן ע"כ: [נ] וכו' לתקן ברולי הסוס שמונה שויתר דבר האבד הוא ואין צורך להזכירה כך פסק בתוספות ריב"ם וכן לכרך לו ולייפותו מותר עכ"ל ס"ה וכן מוצאתי בשם ר"י ב"ד יהודה, ע"כ: ששמה היא לאדם בשעה שהוא דר בתוך שלו, ע"כ: [ט] נראה לראב"ה ח"מ שעושה מלאכה

שאלו כן בשאר ערבי יו"ט. וקשה לי א"כ ערב חג הסוכות נמי הרי יש לו לפרות
בסוכתו חלה ודאי עושה הירושלמי עיקר :

יב ואפילו במקום וכו'. דעת רבינו שהמנהג האמורה שם (דף כ"ב) דר"מ אמר כל מלאכה
שהחיל בה קודם י"ד גומרה ב"ד חלל לא יתחיל בה ב"ד ח"ט ש"ס שיכול

לגומרה וכו' ח"ט שלש אומניות עושין מלאכה
בערבי פסחים החייטין והספרים והכוסות ר"י
אומר אף הרצענין. משנה זו היא במקום שנהגו
שהעמידו הדבר לעיקר הדין שקודם חלות מוסר
לאחר חלות אכור ומשנה זו דייקא קתני ולא
מנהגא דלי במקום שנהגו שלא לעשות מלאכה
הכי פליג ר"מ והכמים בזה נחזי מחזי נהוג
וכי תימא אפילו נהוג דלא למעבד כלל מנהג
טעות הוא ולא חיישין ליה באלו המלכות
ליחא דודאי כיון דמהותו ולמטה אכור מן הדין
כל היום הוא בכלל גדר והוספת ואם נהוג
שלא לעשות בו כלל אכור לעשות כלל ומשנתנו
במקום שנהגו היתר היא, זה דעת רבינו
ורואה אני את דבריו ונרמזהו בגמרא ר"מ
אומר כל מלאכה שהיא ללורך המועד גומרה
ב"ד ובאיה ללורך המועד אכור עושין מלאכה
בערבי פסחים עד חלות במקום שנהגו נהגו
אין לא נהגו לא שמע מינה ללורך אין שלא
ללורך לא. ופירוש זה שהוא גומר מלאכתו ללורך
המועד הוא מפני שעושין מלאכה בערבי
פסחים עד חלות במקום שנהגו זו היא שיטתו.
ופסק כהכמים שהן סוברין ששלש אומניות
שעושין מלאכה כלומר מתחילין והקלו מר"מ
ושאר המלכות גומרים דכיון שנהגו לעשות כל
המלכות מותרות להם יש מהן להתחיל יש
מהן לגמור כך נ"ל לדעתו. ובהשגות שפה אחרת
דמשנתנו במקום שנהגו שלא לעשות היא וכן
ראיתי למקל המפרשים האחרונים ז"ל :

ב החולך במקום וכו'. משנה שם (דף כ')
החולך במקום שעושין למקום
שאלו עושין או ממקום שאלו עושין למקום
שעושין מהני עליו הומוי מקום שילא שם
והומרי מקום שהולך לשם ואל יטעה אדם מפני
המחלוקת וקאשיין עלה בגמ' (דף כ"א) ממקום
שאלו עושין למקום שעושין אל יטעה אדם מפני
המחלוקת ואמרי ליה קום עבד והא אמרת
למד רבינו חזי כמה בלגני חילא בשוקא ומכאן למד
רבינו שלא יתראה בפניהם שהוא כפול מפי האכור. וכן מ"ש רבינו לא יעשה ביישוב חלל עושה הוא במדבר למדו מ"מ"ס לו אביי לרב ספרא ביישוב אכור במדבר מותר חלל שרית
הרבה שמפרשים הא דרב ספרא דוקא לדעתו לחזור אפילו במדבר אכור : וכן מי וכו'. זה למד רבינו ממעשה דרבה בר בר חנה הנזכר שם (דף כ"א)
ובאוקימתא דרב אשי דלמריק החס דרבה חלל דבר שנהגו בו בני כלל אכור ועול לגביה דרב חזי ורבה בר רב חזי כיון דחזיקו כסיה. והקשו עליו ממשנתנו ומירא רב אשי
דעתו לחזור הוה כנזכר בהלכות, ומפני שאמרו כסיה למד רבינו וכתב והוא שלא יתראה וכו' ויש בדברים אלו שיטות מחלוקת למפרשים ז"ל :

בא מוליכין ומביאין וכו'. משנה שם (דף כ"ב) מוליכין ומביאין כלים מביאין האומן א"ט שאלו ללורך המועד. וקשה לי מה שמלחתי בספרי רבינו ב"ד עד חלות דהא ודאי אפילו
מהותו ולמעלה מותר שאלו ז' מלאכה ולא אכור במועד כמה שאלו ללורך מועד חלל שמה יאמרו תקן במועד וכו' ודאי מותר כל היום וכן מוכיח בגמרא שלא חלקו
ואף רבינו כתב למעלה והוא קל מחולו ש"מ. ונ"ל שטעות סופרים הוא ורואי להיות אפילו אחר חלות וכן עיקר : וגורפין זל וכו'. משנה שם : ומושיבין שובכין וכו'. במשנה
מושיבין

בא ומושיבין שובכין לתרנגולים תרנגולת שישבה על הניצים שלשה ימים וכו'. משנה
פ' מקום שנהגו (פסחים כ"ה) מושיבין שובכין לתרנגולים ב"ד תרנגולת
שברה מחזירין אותה למקומה ולא מה מושיבין אחרת תחתיה ובגמרא שהיא ארובה
מושיבין אחרת מביעה אחר אביי סיפא אמתא לחש"מ אמר רב הונא ל"ש חלל חוק

ג' למירדה דכתיב לא פרח ימרה מינה ואחר
ג' לשיבתה דפסדי לה ציטי לגמרי חלל לאחר
שלשה למירדה דפרח לה ימרה מינה וחוק
שלשה לשיבתה דכתיב לא פסדי ציטי לגמרי
אכור ר' אמי אמר אפילו חוק ג' לשיבתה
מהדריק

חצות מנדין אותו. ואין צריך לומר שמכין אותו מכת מרדות אם לא נדוהו. לפי שיום
ארבעה עשר בניסן אינו כשאר ערבי ימים טובים [פ] מפני שיש בו חגיגה ושחיטת קרבן :
יח לפיכך יום ארבעה עשר בניסן אכור בעשיית מלאכה מדברי סופרים כמו חולו של
מועד. והוא קל מחולו של מועד. ואינו אכור אלא מחצי היום ולמעלה שהוא זמן
השחיטה. אבל מהני החמה עד חצי היום תלוי במנהג. מקום שנהגו לעשות עושין

מקום שנהגו שלא לעשות אין עושין : **יב ואפילו**
במקום שנהגו לעשות לא יתחיל בתחלה לעשות מלאכה
בארבעה עשר אע"פ שהוא יכול לגמרה קודם חצות.
אלא [ג] שלש אומניות בלבד הן שמתחילין בהם
יבמקום שנהגו לעשות ועושין עד חצות. ואלו הן
החייטין. והספרין. והכובסין. אבל שאר אומניות אם
התחיל בהן קודם ארבעה עשר הוא שיגמור עד חצות
שאלו העם צריכין לשאר אומניות צורך הרבה :

ב החולך במקום שעושין למקום שאלו עושין לא יעשה ביישוב מפני המחלוקת אבל עושה
הוא במדבר. והחולך במקום שאלו עושין למקום שעושין לא יעשה : נותנין עליו חומרי
מקום שיצא משם וחומרי מקום שהלך לשם. ואע"פ כן לא יתראה בפניהם שהוא בטל
מפני האכור. לעולם אל ישנה אדם מפני המחלוקת. וכן מי שדעתו לחזור למקומו נוהג
[ק] כאנשי מקומו בין להקל בין לחמיר. והוא שלא יתראה בפני אנשי המקום שהוא בו
מפני המחלוקת : **בא מוליכין ומביאין כלים מבית האומן בארבעה עשר** אחר חצות
אע"פ שאין לצורך המועד. וגורפין זבל מתחת רגלי בהמה ומוציאים אותו לאשפה.
ומושיבין שובכין לתרנגולים. תרנגולת שישבה על הביצים שלשה ימים או יתר ומתה

א ע' בעור שם : ב טור ס' תפס סמ"ג לאין עס : ג טור וסמ"ג שם :

נהנין עליו חומרי מקום שילא משם וחזין רבא ה"ק אין ב"ז מפני שינוי מחלוקת מאי אמרת הרואה אומר מלאכה אכורה אמרינן ליה פוק חזי כמה בלגני חילא בשוקא ומכאן למד
רבינו שלא יתראה בפניהם שהוא כפול מפי האכור. וכן מ"ש רבינו לא יעשה ביישוב חלל עושה הוא במדבר למדו מ"מ"ס לו אביי לרב ספרא ביישוב אכור במדבר מותר חלל שרית
הרבה שמפרשים הא דרב ספרא דוקא לדעתו לחזור אפילו במדבר אכור : וכן מי וכו'. זה למד רבינו ממעשה דרבה בר בר חנה הנזכר שם (דף כ"א)
ובאוקימתא דרב אשי דלמריק החס דרבה חלל דבר שנהגו בו בני כלל אכור ועול לגביה דרב חזי ורבה בר רב חזי כיון דחזיקו כסיה. והקשו עליו ממשנתנו ומירא רב אשי
דעתו לחזור הוה כנזכר בהלכות, ומפני שאמרו כסיה למד רבינו וכתב והוא שלא יתראה וכו' ויש בדברים אלו שיטות מחלוקת למפרשים ז"ל :

בא מוליכין ומביאין וכו'. משנה שם (דף כ"ב) מוליכין ומביאין כלים מביאין האומן א"ט שאלו ללורך המועד. וקשה לי מה שמלחתי בספרי רבינו ב"ד עד חלות דהא ודאי אפילו
מהותו ולמעלה מותר שאלו ז' מלאכה ולא אכור במועד כמה שאלו ללורך מועד חלל שמה יאמרו תקן במועד וכו' ודאי מותר כל היום וכן מוכיח בגמרא שלא חלקו
ואף רבינו כתב למעלה והוא קל מחולו ש"מ. ונ"ל שטעות סופרים הוא ורואי להיות אפילו אחר חלות וכן עיקר : וגורפין זל וכו'. משנה שם : ומושיבין שובכין וכו'. במשנה
מושיבין

משנה למלך

פ"ח יח לפיכך יום י"ד בניסן אכור בעשיית מלאכה וכו'. (א"ט) עיין דבריו הרב המחבר
ס"ג מהלכות כלי מקדש דין ט' דליד לומר דע"פ אכור כהסד ותענית מחלות
ולמעלה יע"ט :

ז"ל סבור דהכמים פליגי עליה דר"מ אפילו בחמי דקאמר ללורך המועד דסבירא לכו דתחילה שם אומר שאלו אומניות עושין עד חלות אפילו שאלו ללורך המועד ופסק
כהכמים מ"מ מנין לו ז"ל לאפשי במחלוקת בין ר"מ לרבנן כהא כיון שאינו מפורש כלל בדבריהם. ואפשר לומר דרבינו ז"ל רמז זה שיהיה ללורך המועד חלל שמה שכתב שאלו העם
צריכין לשאר האומניות לורך הרבה כפסס לשון משמע דלית לורך לורך הרבה למועד ומפני כן לא התירו וכו' בתחילה ג' אומניות כיון דהוא ללורך המועד התירו והוא הדין
שאר גמר מלכות עד חלות בהחלטה שלש אומניות כגמר שאר מלכות, וכל זה אינו שוה :

ב וכן מי שדעתו לחזור וכו' והוא שלא יתראה וכו'. כתב כן רבינו ז"ל מפני דרבה בר בר חנה כסיה (דף כ"א) ואע"ג דאביי אמר ליה דשוינהו ככחתי מ"מ דדן הוא
לככות מפני שלא ישנה אדם מפני המחלוקת כמ"ס הר"ן ז"ל ומה שהקשה לו אביי עיין שם ומ"מ רבינו ס"ל פסק כרבה :

בא מוליכין ומביאין וכו'. כתב ה"ס ז"ל ולא אכור במועד וכו'. ונ"ל ח"ט א"כ ב"ד נמי יגמור דשמה יאמר שהקן בו ביום ואכור לעשות מלאכה בו ביום אחר חלות מדרבנן
דהא בזה"מ נמי אין האכור חלל מדרבנן כמו שנהגו למעלה ביום פקד ז', וי"ל דע"ג דחול המועד הוא מדרבנן גזרו בו משום שיש לו סמך מן
המורה כמו שאמרו בריש פרק מי שהקד (דף י"ב) דלוריתא ופירשו לדעת רבינו ז"ל שיש לו עיקר מן המורה כלומר שיש לו סמך במקראות מה שאלו כן ב"ד שאלו לו
עיקר מן המורה כלל : ומושיבין שובכין לתרנגולים. בפירוש הראשון שכתב ה"ס ז"ל לדעת רבינו ז"ל יש להקשות דע"כ כפי י"ס לאכור במושיבין שובכין לתרנגולים מהיכא דברתה
ואע"פ

הגהות מיימוניות

מלאכה להשתכר אבל מתקן בגדיו לכבוד שבת וי"ט לא, ע"כ : [וכן מי שכותב ספרים
דרך לימודו מותר כל היום] : [פ] הכי מפרש בעמא בירושלמי : [ג] כהכמים דלא בר"מ
שאכור הכל לכתחילה ודלא בר' יהודה שמחיר אף הרצענין : [ק] במעשה דרבה בר בר
חנה ובדאוקים לה רב אשי : [ה] הנוסחא האמיתית היא עד חצות וכן כתב הסמ"ג וכן השו"ר
בהא דמוליכין ומביאין ז"ל גם בזה כתב הרמב"ם דוקא עד חצות ואינו נראה עכ"ל :

הנהגות מיימוניות
מלאכה להשתכר אבל מתקן בגדיו לכבוד שבת וי"ט לא, ע"כ : [וכן מי שכותב ספרים
דרך לימודו מותר כל היום] : [פ] הכי מפרש בעמא בירושלמי : [ג] כהכמים דלא בר"מ
שאכור הכל לכתחילה ודלא בר' יהודה שמחיר אף הרצענין : [ק] במעשה דרבה בר בר
חנה ובדאוקים לה רב אשי : [ה] הנוסחא האמיתית היא עד חצות וכן כתב הסמ"ג וכן השו"ר
בהא דמוליכין ומביאין ז"ל גם בזה כתב הרמב"ם דוקא עד חצות ואינו נראה עכ"ל :

מגדל עז

ואפילו מקום שנהגו לעשות וכו' עד אומניות לורך הרבה. פרק מקום שנהגו : כתב הראב"ד ז"ל
לא כן אורח ההלכה וכו' : ואני אומר מהלכות שליש' אני רואה כאלו כי רש"י ז"ל פירש
כי בשלש אומניות האלו בלבד הוא שהקילו להתחיל בהן אפילו במקום שלא נהגו לעשות מלאכה ב"ד
וכדמפרש טעמא בגמרא בחייטין שכן הסדיוט מותר כדרכו כחולו של מועד והספרין והכוסין שכן
הכל ממדינת הים והיואל מביא האכורין מהספרין ומכבדין בחש"מ ואע"פ שהוא חמור יותר מיד
ורביתו בעלי הסוס' ואנחנו אחרים כן הורגלו לפרש וזאת ההלכה סובלת כל הסיושים כי מה
לי שיאמרו אין עושין חלל ג' אומניות ונפרש שיתחיל בהן חלל שאר אומניות לא יתחיל בהן לכתחלה ואם התחיל גומר עד חלות ומה לי שיאמרו ג' אומניות עושין מלאכה בערבי פסחים עד חלות ונפרש עושין
לכתחלה ושאר אומניות גומר, ודעת רב ז"ל שכתב הראב"ד ז"ל הוא חקוק בפרק מקום שנהגו חלל אין בלשונם הכרה. והרוב שהלך ר"מ ז"ל כשת רבו שהוא מקובל בה וכן כתב הר"ם ז"ל מקומו מדעת רבותינו
בעלי הכוסות ז"ל. ומה שכתב הראב"ד ז"ל לרבים מן הכוסות אינו מדויקת או מנין דמכאן הוא ואי דוקא הוא למה לא אשקוף בגמרא דין כהא מהני' דלא ליכנהר ליישיכו ואדרבה אומניא כיון דלא קבעו
מסדרי התלמוד בגמרא מכלל דלאו הכי פירושא דמתניין : החולך במקום שעושין עד מפני המחלוקת. פרק מקום שנהגו (דף כ"ה) : מוליכין ומביאין עד סוף הפקד. פרק מקום שנהגו (דף כ"ה) :

וכבת זה הסדר. כי ראוי היה פרק ראשון להיות קודם להיותו כללי לדברים המוזכרים והוא כולל לאוי התורה בענין החמץ וכבר קדם לנו שראוי להקדים הכללי לפרטי ולהקדים ידיעת המוזכר לידיעת המזהיר. ואחריו פרק ז' וראוי היה להיותו קודם למתאחרים להיות ענינו במה שהוא קודם בזמן וכן במאוי חדיר ונמשך אחר הפרק הראשון והוא ידיעת המזהיר במה שהוא קודם בזמן כמו שהזכרתי. ואחריו פרק ג' ואף הוא קודם בזמן למתאחר אליו. ואחריו פרק ד' ורוב עניניו הן מן התורה לזה קדם לפרק ה' להיות רוב עניני פרק המישי במה שאחרו חכמים מהשגח חמון ומה שהסירו שהיה אפשר להוסיף לו. וראוי להקדים מה שהוא מן התורה למה שהוא מדברי סופרים. ואחריו פרק ה' וסבה קדימתו למתאחרים הוא שראוי להקדים כל מה שנמשך לאסור ההשגח קודם שיבאצלו דיני המזהיר וחיובה להיות ידיעת המוזכר קודמת לידיעת המזהיר ועוד כי יש בקצת חלקים מן המוזכר הזה רגלה לומר חכילה חמץ עונש כרת ולזה כתב רגליו הלכות חמץ ומזה הקדים חמץ למזה וכן נאות כמו שנבאר. ואחריו פרק ו' וזכרנו להקדימו למתאחרים להיות רוב ענינו במה שהוא מן התורה ופרק ז' רוב ענינו במה שהוא מדברי סופרים וגם כי ספור הכנסים אינו אלא בשעה שמהל ומרור מונחים לפניו. ולזה ראוי להקדים ידיעת חיוב המזה לחיוב ספור הכנסים. ואחריו פרק ז' וקדימתו לאחרון מבואר שראוי להקדים ידיעת פרטי המזהיר לידיעת סודר עשייתו וכדור הוא מענינם. ואחריו פרק ח' וכבר נכתב למה נכתב: